

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Hermanni Conringii De Antiquitatibus Academicis Dissertationes

Conring, Hermann

Helmeftadii, 1674

Supplementvm XL. Ad pag. LXXXX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12929

Ad pag. LXXXX.

Quoniam docuimus, primum Carolum scholas per Episcopia & Monasteria triviales, alibi verò & liberalium artium ut & Sacrarum literarum, in Francici imperii terris instituisse, jamq; tradit Dissertatio, etiam exemplo suo Carolum excitasse artium studia, videtur haud abs re futurum, si potissima saltem eorum, quæ de Caroli doctrinâ cum Eginhartus tum alii quidam præclari scriptores memoriæ tradiderunt, hoc loco integriora exhibeamus.

Igitur Eginhartus, quo familiari ministro usus est Carolus, hæc memorat libri quem *de Vita Caroli* conscripsit capite, ut nunc solet à nonnullis dividi, *vicefimo quinto*. Erat eloquentiâ copiosus & exuberans, poteratque quicquid vellet apertissime exprimere. Nec patriâ tantum sermone contentus, sed & peregrinis linguis ediscendis operam impendit. In quibus Latinam ita didicit, ut aequè illa ac patriâ linguâ orare sit solitus: Græcam verò melius intelligere quàm pronuntiare poterat. Adeo quidem facundus erat, ut etiam *dicaculus* (ita rectè habet Codex Florentinus) appareret. Artes liberales studiosissime coluit, earumq; doctores plurimum veneratus, magnis afficiebat honoribus. In discenda Grammatica Petrum Pisanum diaconum, senem audivit: in cæteris disciplinis Albinum cognomento Alcinum, item Diaconum de Britannia, Saxonici generis hominem, virum undecumq; doctissimum, præceptorem habuit: apud quem & Rhetoricæ & Dialecticæ, præcipue tamen Astronomiæ, ediscenda plurimum & temporis & laboris impendit. Discebat & artem Computandi, & intentione sagaci siderum cursum curiosissime rimabatur. Tentabat & scribere: tabulasq; & codicillos ad hoc in lectulo sub cervicalibus circumferre solebat, ut cum vacuum tempus esset, manum effigiandis litteris assuefaceret. Sed parùm prospere successit

cessit labor præposterus, ac sero inchoatus. Sequenti capite, ubi narratur Caroli circa religionem pietas, additur: *Legendi & Psallendi disciplinam diligentissime emendavit: erat enim utriusq; admodum eruditus: quanquam ipse nec publicè legeret, nec nisi submisso & in commune cantaret.* Idem Eginhartus iam ante cap. 24 scripserat. Inter cœnandum aut aliquod acroama, aut lectorem audiebat. Legebantur ei historia & antiquorum regum gesta. Delectebatur & libris S. Augustini, præcipue iis quos de Civitate Dei inscripsit. Digna etiam repetitione nostra sunt quæ habet Eginhartus capite vicesimo nono. Post susceptum Imperiale nomen, cum adverteret multa legibus populi sui deesse, (nam Franci duas habent leges, plurimis in locis valdè diversas) cogitavit quæ deerant addere, & discrepantia unire, prava quoque ac perperam prolata corrigere. Sed in iis nihil aliud ab eo factum est, quàm quod pauca capitula, & ea imperfecta legibus addidit. Omnium tamen nationum, quæ sub ejus dominio erant, Jura quæ scripta erant describere, ac literis mandari fecit. Item barbara & antiquissima carmina, quibus veterum Regum actus & bella canebantur, scripsit memoriæq; mandavit. Inchoavit & Grammaticam patrii sermonis. Mensibus etiam juxta propriam linguam nomina imposuit: cum ante id tempus apud Francos partim Latinis partim Barbaris nominibus appellarentur. Item ventos duodecim nominibus propriis insignivit, cum prius non amplius quam vix quatuor ventorum vocabula inveniri possent. &c. Et hætenus quidem audivimus omni exceptione majorem testem Eginhartum.

Scribit autem & Theganus l. de gestis Lud. imp. cap. 7. in hæc verba. *Postquam divisi fuerunt (Carolus & Ludovicus filius) nihil aliud capit agere Carolus nisi orationibus & elemosinis vacare & libros corrigere. Nam quatuor Evangelia Christi, quæ intitantur nomine Matthæi Marci Lucæ Joannis,*

anno ultimo ante obitus sui diem cum Græcis & Syris optime con-
 verserat. Verùm quî potuerit hoc agere Syriacæ linguæ
 imperitus Carolus (etenim à solius Latinæ & Græcæ lin-
 guæ notitia Carolus Eginhartus laudavit) non apparet:
 itaque usus ad hoc quidem est ministerio alterius Syriacè
 docti. Interim laudari etiam hæc meretur inusitata ist-
 hoc ævo & tanti Principis industria.

Feruntur autem & libri quidam tanquam Carolo
 auctore conscripti. Quos inter eminet opus, contra Ni-
 cænæ secundæ Græcorum synodi de Imaginum adoratio-
 ne doctrinam conscriptum. Haud me fugit, quia mul-
 tum ab eo quod Romanæ Ecclesiæ auctoritate post
 in Occidente etiam receptum est sacro dogmate, illud
 nonnullis recens, & ἑποβολιμαῖον superioris seculi foetum,
 esse creditum. Verùm illa infania jam desit. Nec quis-
 quam hodieque temere reperitur paulò eruditior, qui
 non agnoscat, esse illud ipsum opus, cui tanquam à Ca-
 rolo sibi misso opposuit Epistolam eam quæ passim le-
 gitur, Adrianus Pontifex. Certè voluisse Carolus sese
 haberi auctorem, indicant verba *l. 1. cap. 6.* ubi Pipinum
 Regem *Veneranda memoria genitorem suum* appellat, cuius
 ut & sua cura effectum sit, ut Gallicanæ aliæque Occiden-
 tis Ecclesiæ in Psalmodia Romanæ convenirent. Libro
 secundo cap. 3. memorat, suo & Patris tempore Legatos
 in Orientem destinatos. Imo in ipsâ statim operis præ-
 fatione sic loquitur: *Quoniam in Ecclesia sinu regni guber-
 nacula Domino tribuente suscepimus, necesse est ut in ejus defen-
 sione & ob ejus exaltationem, Christo auxiliante, toto animu cer-
 temus.* Addit: *quod opus aggressi sumus cum cohibentia Sacer-
 dotum in Regno à Deo nobis concesso catholicis gregibus prælato-
 rum, non arrogantia supercilio, sed zelo Dei & veritatis studio.*

Hinc

Hinc illi Codici unde primam editionem publicavit Joannes Tilius Episcopus Meldensis ista est præfixa inscriptio. *In nomine Domini & Salvatoris nostri Jesu Christi, incipit opus illustrissimi & excellentissimi seu spectabilis viri, Caroli nati Dei Regis Francorum, Gallias Germaniam Italianq; sive harum finitimas provincias, Domino opitulante regentis, contra Synodum, qua in partibus Græciæ pro adorandis imaginibus stolidè sive arroganter gesta est.* Utergo fortassis non omnia illius operis ab ipsiusmet Caroli sint manu, illi tamen omnino debet attribui saltim ut auspici & approbatori.

Feruntur præterea & alia Caroli nomine: super quibus tamen cum nemine equidem præfracte contenderim. Inter alia est & epitaphium carmen Adriano Papæ defuncto scriptum, idque haud inconditum. Quoniam verò nec ab Eginharto laudatus est Carolus à Poëseos aliquâ peritiâ, atque illud ipsum carmen inter Alcuini opera reperitur, verosimile videtur, esse quidem nomine Caroli exaratum sed ab Alcuino.

Duo addemus, in testimonium desiderii Caroli Magni studia quævis meliora propagandi. Alterum Aventinus l. 4. Annalium hisce verbis refert. *Cum aliquando in Galliam reversus fuisset, pueros, quos Clementi Scoto in Parisiensi Academia erudiendos commiserat epistolis versibus carminibus orationibus paucyricis scriptis, ut periculum de eorum ingenis atq; indole faceret, sibi exhiberi iussit. Vbi tenuioris fortune juvenes præter spem multum profecisse, nobiles vero gaudiis corporis deditos, cultum animi neglexisse deprehendisset, illis ad dexteram segregatis: Vos quidem macti virtute, inquit, estote filioli pietissimi, qui nostro imperio gnæviter defuncti estis: vestra erunt sacerdotia locupletissima & Pontificatus maximi. Ego vos in aulam assicam: ex vobis senatores cooptabo: vos in album*

prætorum & patrum curiam allegam. Deinde ad nobilem liberos, quos à leua collocat, vultu haud iram dissimulans, ait, *At vos comatuli, & delicatuli, freti opibus & splendore parentum, nostram majestatem conspreuistis, vitia otia luxum & inertiam bonis literis virtutibusq̄, contempto decreto nostro, prætulistis: jubeo, & Deum immortalem testor, nihil penitus commodi honoris, ne obulum quidem ab Imperatore vestro, cujus jussu aspernati estis, expectate: faxim ut omnibus mortalibus ludibrio vivatis: & in vos exempla eadem, nisi resipueritis, & negligentiam diligentia exproveritis. Suppeditat alterum Monachus S. Galli l. 1. cap. 9. de vita Caroli hisce verbis. Gloriosissimus Carolus per totum regnum suum studia litterarum florere conspiciens, sed ad maturitatem Patrum præcedentium non pervenire condolens, & plus quam mortale laborans, in hanc radiatus vocem erupit: *ô utinam haberem XII clericos ita doctos, omniq̄ sapientia sic perfecte instructos, ut fuerunt Hieronymus & Augustinus!* Subjungit idem auctor: Conquerenti illum in modum Carolo respondisse Alcuinum: *Creator cæli & terræ similes illis plures non habuit, & tu vis habere duodecim?**

Priusquam à rebus literariis Caroli Magni abeamus non fuerit abs usu, unum aliquod addere de studiis Caroli Astronomicis. Audivimus enim Eginhartum narrantem, ab Alcuino institutum Carolum, præcipuè Astronomie ediscendæ plurimum temporis & laboris impendisse. Videtur autem Carolus in scrutatione siderum usus operâ etiam ejus qui conscripsit Annales Francicos à Nuenario editos. Hunc fanè & ipso illo tempore vixisse, & sideralis rei haud fuisse indoctum, imo, pro conditione illius tempestatis cœlestium ignaræ & incuriosæ, sedulum scrutatorem, indicant illa quæ referuntur ad annum DCCCVIII. *Anno superiore IV Non. Septembr. fuit Eclipsis Luna. Tunc stabat Sol in XVI,*
parte

parte Virginis, Luna in XVI parte Piscium. Hoc autem II Kal. Febr. fuit Luna XVII, quando stella Jovis quasi per eam transire visa est. Et III Id. Februarii fuit Eclipsis Solis media die, stante utroq; sidere in XXV parte Aquarii. Iterum IV. Kal. Mart. fuit Eclipsis Luna. & apparuerunt acies eadem nocte mira magnitudinis, & Sol stetit in XI parte Virginis. Nam & stella Mercurii XVI Kal. Aprilis visa est in Sole quasi parva macula nigra paululum superius medio centro ejusdem sideris: quæ à nobis octo dies conspicua est: sed quando primum intravit vel exivit nubibus impedientibus minime notare potuimus. Iterum mense Augusto XI Kal. Septemb. Eclipsis Luna facta est, hora noctis tertia, Sole posito in quarta parte Virginis, & Luna in V parte Piscium. Sicq; ab anni superioris Septembri usq; ad anni presentis Septembrem ter Luna obscurata est & Sol semel. Hæc ille quisquis sit Auctor. Quæ etiam vel ideo merentur attentionem & laudem, quoniam similis alicujus sideralis observationis (de fide tamen ejus jam non agam) nullum in omnibus scriptis Latinis illorum quidem seculorum monumentum est reperire. Et verò aluit in aula etiam Ludovicus Pius Imperator rei Astronomicæ deditum aliquem, qui post historiam Vitæ ejus conscripsit, sed tale specimen eruditionis Astronomicæ non præbuit, Astrologicis divinationibus magis deditus quantum apparet. Carolum tamen ipsum non æquasse hoc in studiorum genere Aronis Chalifæ felicitatem, doceat vel unum illud Horologium, quod eodem anno ex Persia muneri missum narrant Fanorum Annales.

SUPPLEMENTVM XLI.

Ad pag. LXXXI.

Verba quæ adduximus Erici monachi de Carolo Calvo Rege, habentur in Epistola quam præmisit libris *Carminum de vita S. Germani Episcopi Autissiodorensis*. In ea-

Ss 3

dem